

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
Факультет управління фінансами та бізнесу
Кафедра фінансового менеджменту

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри фінансового менеджменту
факультету управління фінансами та бізнесу
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол 1 від 27 серпня 2024р.)

Завідувач кафедри Наталія СИТНИК

СИЛАБУС

з навчальної дисципліни «Макрофінансовий ризик-менеджмент»,
що викладається в межах ОПІ
«Фінанси, митна та податкова справа»
другого (магістерського) рівня вищої освіти для здобувачів із спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Львів 2024

Назва дисципліни	Макрофінансовий ризик-менеджмент
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, вул. Коперника, 3
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет управління фінансами та бізнесу, Кафедра фінансового менеджменту
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування», Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Викладачі дисципліни	Тяжкороб Ірина Володимирівна – д.е.н., професор, професор кафедри фінансового менеджменту
Контактна інформація викладачів	iryna.tiazhkorob@lnu.edu.ua
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації відбуваються у день проведення лекцій/практичних занять, а також за попередньою домовленістю. Можливі он-лайн консультації через платформу Microsoft Teams.
Сторінка курсу	https://financial.lnu.edu.ua/course/makrofinansovyy-ryzyk-menedzhment
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Макрофінансовий ризик-менеджмент» є нормативною навчальною дисципліною зі спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» для освітньої програми «Фінанси, митна та податкова справа», викладається в 3 семестрі в обсязі 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансфертною Системою ECTS)
Коротка анотація дисципліни	Навчальна дисципліна «Макрофінансовий ризик-менеджмент» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти знань щодо сукупності підходів, процесів, заходів, які дозволять прогнозувати можливість настання ризикових подій і домагатися зниження ступеня фінансових ризиків з метою мінімізації економічних втрат держави.
Мета та цілі дисципліни	Метою навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти системи спеціальних знань щодо ідентифікації, оцінки та нейтралізації впливу фінансових ризиків на економіку держави. Цілі навчальної дисципліни: - набуття знань щодо сутності, видів та джерел макрофінансового ризику; - здобуття знань стосовно базових засад макрофінансового ризик-менеджменту; - опанування методів ідентифікації та оцінювання макрофінансового ризику; - розгляд стратегій управління макрофінансовим ризиком; - ознайомлення із світовою практикою управління ризиками суспільного сектору економіки та можливістю застосування сучасних технологій нейтралізації ризиків в сфері державних фінансів в Україні.
Література для вивчення дисципліни	Основна література: 1. Долінський Л. Б. Фінансовий ризик-менеджмент: навч.-метод. посіб. Київ: Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2022. 132 с. 2. Лактіонова О. А. Управління фінансовими ризиками: навч. посіб. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. 256 с.

	<p>3. Шклярчук С. Г. Управління фінансовими ризиками: навч. посіб. К., 2019. 494 с.</p> <p>Додаткова література:</p> <p>4. Вергун А. М. Фінансова стабільність: глобальний, європейський та національний контексти: навч. посіб. Київ: КНУТД, 2023. 178 с</p> <p>5. Пшик Б., Жуковські М., Тяжкороб І. та ін. Інвестиційне кредитування: навч. посіб. / за ред. Б. І. Пшика. Львів: ГАЛИЧ-ПРЕС, 2023. 372 с. (С. 83-133; 280-321).</p> <p>6. Ризики в сучасному нестабільному суспільстві: соціальні і культурні виміри; за ред. Л.Г. Скокової. Київ: Інститут соціології НАН України, 2021. 295 с.</p> <p>7. Ситник Н.С., Гукалюк А.В., Стасишин А.В., Слобода Л.Я. Фінансова безпека держави: навч. посіб. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2024. 680 с.</p> <p>8. Тяжкороб І., Циганчук Р., Циганчук Т. Функціонування банків з іноземним капіталом в контексті забезпечення фінансової безпеки України. <i>Галицький економічний вісник</i>. 2024. Том 88. № 3. С. 82-93.</p> <p>9. Тяжкороб І., Голуб Р. Кредитування економіки України банками з іноземним капіталом. <i>Соціально-економічні проблеми і держава</i>. 2024. Вип. 1 (30). С. 55-64. URL: http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2024/24tivzik.pdf</p> <p>10. Тяжкороб І.В., Сідельник О.П. Вплив геополітичних ризиків на інвестиційну активність банків з іноземним капіталом в Україні. <i>Фінансовий простір</i>. 2023. №3 (51). С. 168-178. URL: http://fp.lnu.edu.ua/index.php/fp/article/view/933</p> <p>Інтернет ресурси:</p> <p>11. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: http://rada.gov.ua/</p> <p>12. Офіційний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: http://www.kmu.gov.ua</p> <p>13. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua</p> <p>14. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: http://www.minfin.gov.ua</p> <p>15. Офіційний сайт Національного Банку України. URL: http://www.bank.gov.ua</p> <p>16. Офіційний сайт Міністерства розвитку громад та територій України. URL: http://www.minregion.gov.ua/</p>
Обсяг курсу	<p>Всього, денна форма навчання: 90 год (3 кредити системи ЄКТС).</p> <p>Аудиторні години: 40</p> <p>з них:</p> <p>лекції 16 годин</p> <p>семінарські заняття 24 годин</p> <p>Самостійна робота 50 годин</p> <p>Всього, заочна форма навчання: 90 год (3 кредити системи ЄКТС).</p> <p>Аудиторні години: 18</p> <p>з них:</p> <p>лекції 8 годин</p> <p>семінарські заняття 10 годин</p> <p>Самостійна робота 72 годин</p>
Очікувані результати навчання	<p>Після вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти будуть:</p> <p>а) знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – зміст невизначеності та ризиків, основні фактори, що впливають на макрофінансові ризики; – основні принципи та методологію ризик-менеджменту;

– особливості управління макрофінансовими ризиками.

б) уміти:

- прогнозувати можливість настання ризикових подій, ідентифікувати види та джерела макрофінансового ризику, аналізувати та оцінювати його рівень за допомогою різних методів;

- оцінювати наслідки дії ризику на формування доходів суб'єктів фінансових відносин макрорівня;

- обґрунтовувати доцільність застосування різних методів зниження макрофінансового ризику, у тому числі з використанням математичних методів.

Вивчення ОК сприяє розвитку таких **soft skills**: планування власної діяльності у відповідності до потреб практичних завдань або проєктів, що реалізуються; аналітичні навички; навички критичного мислення; комунікаційні навички; навички аргументованого відстоювання своїх поглядів у розв'язання професійних завдань при організації ефективних комунікацій; навички ухвалення управлінських рішень; навички систематичного самонавчання з метою підвищення власного професійного рівня.

Цілі дисципліни передбачають формування компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Фахові компетентності спеціальності (СК)

СК3. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи страхування та фондового ринку.

СК4. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи страхування та фондового ринку.

СК5. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК7. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи страхування та фондового ринку.

СК8. Здатність застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Програмні результати навчання (ПР)

ПР04. Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ПР07. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР08. Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку і управляти ними.

ПР12. Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку і оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

Програмні результати навчання за освітньою програмою

ПР 15. Розробляти та реалізовувати ефективні законодавчо обґрунтовані управлінські рішення для мінімізації фінансових ризиків суб'єктів господарської діяльності та управління ефективністю фінансових процесів.

Ключові слова

Макрофінансовий ризик, ризик-менеджмент, стратегії управління

	макрофінансовими ризиками, фінансова система держави, фінансова безпека держави.
Формат курсу	Очний/заочний
Теми курсу	Див. СХЕМУ КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	Екзамен
Пререквізити	Для вивчення курсу здобувачі потребують базових знань із дисциплін: «Стратегічне управління у сфері фінансів», «Фінансова безпека держави», «Фінансовий менеджмент», «Банківський менеджмент», «Бюджетний менеджмент», «Податковий менеджмент» та інших дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату цього курсу, розуміння наукових джерел з його проблематики.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	<p><i>Лекції</i> з презентаціями (інформативний метод, пояснювально-ілюстративний метод, методи аналізу і синтезу).</p> <p><i>Семінарські заняття</i> (доповідь, дискусії, групові дискусії, ілюстрація, демонстрація, тестування).</p> <p><i>Практичні заняття</i> (виконання індивідуальних завдань, розв'язування задач та ситуаційних вправ, Case study, методи узагальнення, методи порівняння, методи конкретизації).</p> <p><i>Самостійна робота</i> (поглиблене вивчення тем курсу, виконання індивідуальних завдань).</p>
Необхідне обладнання	Наявність ноутбука, мобільного телефону чи планшета, мультимедійного проектора, доступ до мережі Internet, звукового обладнання. Вивчення навчальної дисципліни не потребує використання спеціального програмного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>поточний контроль 50%</i> семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 50): <ul style="list-style-type: none"> активність на практичних/семінарських заняттях: 35% семестрової оцінки – 35 балів; СРС – опрацювання навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань або участь у роботі конференцій, конкурсах наукових робіт, наукові публікації за темами ОК: 15% семестрової оцінки – 15 балів. Отримання сертифіката про проходження он-лайн курсу, тренінгу, вебінару (онлайн – на платформах Prometheus, EdEra, COURSERA та ін. чи оф лайн) з дисципліни в рамках неформальної освіти, дає змогу для перерахування балів з окремих тем ОК. - <i>підсумковий контроль - 50%</i> (максимальна кількість балів – 50). <p>Загалом протягом семестру – 100 балів.</p> <p>Здобувачі зобов'язані дотримуватись термінів визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених ОК.</p> <p><i>Академічна доброчесність:</i> дотримання академічної доброчесності здобувачами, згідно «Положення про забезпечення академічної доброчесності у Львівському національному університеті імені Івана Франка» (http://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/reg_academic_virtue.pdf) передбачає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; - посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; - надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела

інформації.

Відвідування занять: всі здобувачі мають відвідувати лекційні/практичні/семінарські заняття.

Література: здобувачі заохочуються до використання додаткових джерел літератури, яких немає у рекомендованих.

Політика виставлення балів: враховуються бали, набрані зі всіх видів передбачених робіт. При цьому обов'язковою є присутність на заняттях та активність здобувача під час занять; недопустимість пропусків; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття, якщо це не пов'язано з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Критерії оцінювання знань за видами робіт:

Бали поточної успішності за участь у семінарських/практичних заняттях (max. 35 б.):

5 – здобувач в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові (практичні) завдання.

4 – здобувач достатньо повно володіє матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових (практичних) завдань.

3 – здобувач у цілому володіє навчальним матеріалом, володіє основним змістом тем з ОК під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання додаткової літератури, допускає окремі істотні неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових (практичних) завдань.

2 – здобувач фрагментарно, поверхово володіє навчальним матеріалом, під час усних виступів та письмових відповідей висвітлює матеріал без аргументації та обґрунтування, допускає суттєві неточності, правильно вирішив меншу частину тестових (практичних) завдань.

0-1 – здобувач частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі висвітлити зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускає суттєві помилки. Правильно вирішив окреме тестове завдання.

Самостійна робота (СРС), яка передбачена в темі ОК, складається з питань, що виносяться на самостійне опрацювання і оцінюються під час поточного контролю теми на відповідному семінарському/практичному занятті, а також виконання індивідуального завдання кожним здобувачем згідно методичних рекомендацій, максимальний бал за яке становить 15 балів.

Критерії оцінювання:

15-12 – робота виконана в повному обсязі та захищена згідно графіка, містить правильні розрахунки з поясненнями, висновки обґрунтовано.

11-8 – робота виконана в повному обсязі та захищена згідно графіка, однак містить незначні помилки у розрахунках та висновках.

7-4 - робота не захищена або виконана частково, з порушенням термінів та вимог до алгоритму та оформлення розрахунків, висновки не обґрунтовано.

3-1 - робота не захищена, виконана з порушенням термінів, наявні грубі помилки у розрахунках, висновки та пояснення відсутні або алогічні.

0 - робота не виконана.

Екзамен як форма підсумкового контролю є обов'язковим для всіх здобувачів.

Екзаменаційний білет містить 16 завдань 3-ьох рівнів складності (max. 50 балів):

перший рівень (10 завдань) – завдання із вибором відповіді – це тестові питання, що мають варіанти відповідей, з яких одна є правильною. За кожне правильно виконане завдання здобувач одержує **2 бали (10* 2б. = max. 20 балів);**

другий рівень (5 завдань) – завдання на встановлення відповідності (логічні пари) складається зі спільного вступного запитання та чотирьох завдань, позначених буквами (або цифрами), до кожного з яких потрібно дібрати один варіант відповіді. За виконання цих завдань виставляється від нуля до чотирьох балів: жодної правильної відповіді – 0 балів, одна правильна відповідь – 1 бал, дві – 2 бали, три – 3 бали, усі чотири – **4 бали (5*4 =max.20 балів)**;

третій рівень (1 завдання) – задача, для розв'язку якої треба записати формули для розрахунків, навести послідовні та логічні дії розрахунків, зазначити одиниці вимірювання, обчислити показники і зробити відповідні висновки (**max.10 балів**).

Поточний контроль							Підсумковий контроль	РАЗОМ – 100 балів	
Семінарські / практичні заняття (35 балів)							Екзамен		
Тема 1	Тема 2	Тема 3-4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8			Самостійна робота (15 балів)
5	5	5	5	5	5	5			
50 балів									
100 балів									

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти за результатами підсумкового контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		
		Екзамен, диференційований залік		Залік
A	90 – 100	5	відмінно	зараховано
B	81 – 89	4	дуже добре	
C	71 – 80		добре	
D	61 – 70	3	задовільно	
E	51 – 60		достатньо	
FX	21 – 50	2	незадовільно	не зараховано
F	0 – 20	2	незадовільно (без права перездачі)	не зараховано (без права перездачі)

Питання до екзамену

1. Поняття ризику та невизначеності.
2. Класифікація ризиків.
3. Сутність макрофінансового ризику, чинники його виникнення.
4. Характеристика видів макрофінансових ризиків.
5. Цілі і завдання ризик-менеджменту.
6. Основні підходи та принципи управління фінансовими ризиками.
7. Регуляторний та інституційний контекст макрофінансового ризик-менеджменту.
8. Стратегія макропруденційної політики НБУ.
9. Стратегії управління макрофінансовими ризиками: диверсифікація; хеджування; резерви та капітал; моніторинг та раннє попередження.
10. Класифікація методів ідентифікації макрофінансових ризиків.
11. Формалізовані методи ідентифікації макрофінансових ризиків: метод аналогій; методи статистичного аналізу; методи екстраполяції; стрес-тестування.
12. Інтуїтивні методи ідентифікації макрофінансових ризиків: методи індивідуальних та колективних експертних оцінок.
13. Інструменти моніторингу системних ризиків НБУ.
14. Сутність та прояви геополітичного ризику.
15. Чинники, що обумовлюють політико-економічний ризик.

	<ol style="list-style-type: none"> 16. Визначення рейтингу країни. 17. Визначення доцільності страхування політичного ризику. 18. Рейтингування регіонів: аналіз операційного та інституційного середовища, фінансового стану, чинників заборгованості, якості управління. 19. Поняття ризиків у сфері державних фінансів. 20. Бюджетна безпека держави та наслідки бюджетних ризиків. 21. Характеристика ризиків у сфері публічних фінансів. 22. Методи, показники та алгоритм оцінювання бюджетних ризиків. 23. Сутність та мета бюджетного ризик-менеджменту. 24. Сутність та види кредитного ризику. 25. Причини виникнення та наслідки кредитного ризику. 26. Аналіз кредитоспроможності позичальника. Скорінг. 27. Кредитний рейтинг. Рейтингові агентства. Міграція рейтингу. 28. Страхування в системі управління кредитними ризиками. 29. Управління фінансовими ризиками на іпотечному ринку. 30. Сутність валютного ризику, характеристика чинників його виникнення. 31. Класифікація валютних ризиків. 32. Методи управління валютним ризиком. 33. Хеджування валютного ризику за допомогою валютних ф'ючерсів. 34. Валютні опціони як інструменти хеджування ризиків. 35. Сутність та детермінанти процентного ризику (ризик процентної ставки). 36. Основні методи управління процентним ризиком. 37. Інвестиційний клімат та інвестиційний потенціал національної економіки. 38. Інвестиційна привабливість та ризики інвестування у галузі національної економіки. 39. Система оцінок інвестиційного клімату за національними та міжнародними рейтингами. 40. Характеристику основних індексів міжнародних організацій для оцінки інвестиційного клімату країни. 41. Інвестиційний клімат та інвестиційний рейтинг: вплив на інвестиційну безпеку держави. 42. Особливості діяльності портфельних, стратегічних та венчурних інвесторів. 43. Вплив ризику на параметри інвестиційних проєктів. Чинники, що генерують проєктні ризики. 44. Види інвестиційних ризиків. 45. Механізми нейтралізації проєктних ризиків. 46. Стратегічне управління проєктними ризиками: сутність, принципи, етапи. 47. Ризик залучення інвестицій в інноваційну діяльність. 48. Сутність та складові ринкового ризику. 49. Види ринкового ризику. 50. Хеджування ринкового ризику.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості викладання курсу буде надано по завершенню курсу.

СХЕМА КУРСУ*

Тиждень	Тема, план, короткі тези	Вид навчальної діяльності Л (ПР/СЗ, СРС), год.	Література; ресурси в інтернеті	Завдання
за розкладом	<p>Тема 1. Теоретичні засади макрофінансового ризик-менеджменту</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття ризику та невизначеності. Класифікація ризиків. 2. Сутність макрофінансового ризику, чинники його виникнення. 3. Характеристика видів макрофінансових ризиків. 4. Цілі і завдання ризик-менеджменту. Основні підходи та принципи управління фінансовими ризиками. 5. Регуляторний та інституційний контекст макрофінансового ризик-менеджменту. Стратегія макропруденційної політики НБУ. 6. Стратегії управління макрофінансовими ризиками: диверсифікація; хеджування; резерви та капітал; моніторинг та раннє попередження. 	Лекція 2 год	Література для вивчення дисципліни [1-4, 6, 14-16]	Питання для самоконтролю
за розкладом	<p>Тема 1. Теоретичні засади макрофінансового ризик-менеджменту</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чинники невизначеності на фінансових ринках і ринках фінансових послуг. 2. Сутність поняття «ризик». Класифікація видів ризику. 3. Складові макрофінансового ризику, сфери їх прояву. 4. Сутність та завдання ризик-менеджменту. Зміст етапів процесу ризик-менеджменту. 5. Суб'єкти управління макрофінансовими ризиками та їх функції. 6. Спрямованість стратегій управління макрофінансовими ризиками. <p>Практичні завдання:</p> <p>побудова логіко-структурних схем щодо видів фінансових ризиків та особливостей їх прояву у діяльності фінансових та нефінансових установ, держави.</p> <p>Самостійна робота:</p> <p>дослідження сучасних тенденцій розвитку світового фінансового ринку щодо особливостей прояву різних факторів фінансових ризиків, аналізування нормативно-законодавчої бази та періодичної літератури стосовно основних компонент ефективного управління ризиками на макро- мезо та мікро економічних рівнях.</p>	Семінарське заняття 2 год СРС 3 год	Література для вивчення дисципліни [1-4, 6, 14-16]	Доповіді, презентації, тести, ситуаційні завдання
за розкладом	<p>Тема 2. Методичні підходи до оцінювання макрофінансових ризиків</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікація методів ідентифікації макрофінансових ризиків. 2. Формалізовані методи ідентифікації макрофінансових ризиків: метод аналогій; методи статистичного аналізу; методи екстраполяції; стрес-тестування. 3. Інтуїтивні методи ідентифікації макрофінансових ризиків: методи індивідуальних та колективних експертних оцінок. 4. Інструменти моніторингу системних ризиків НБУ. 	Лекція 2 год	Література для вивчення дисципліни [1-3, 6, 14-16]	Питання для самоконтролю

за розкладом	<p>Тема 2. Методичні підходи до оцінювання макрофінансових ризиків</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Використання методу аналогій при ідентифікації макрофінансових ризиків. 2. Аналіз макрофінансового ризику на основі статистичних показників. 3. Особливості застосування методів екстраполяції при оцінці макрофінансового ризику. <p>Практичні завдання:</p> <p>аналізування макрофінансового ризику з використанням формалізованих методів оцінювання.</p> <p>Самостійна робота:</p> <p>аналіз та оцінювання ризику з використанням методів оцінки, опрацьованих на практичному занятті, за індивідуальним варіантом вихідних даних.</p> <p>Тема 2. Методичні підходи до оцінювання макрофінансових ризиків</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика методів індивідуальних експертних оцінок в аналізі макрофінансових ризиків. 2. Методи колективних експертних оцінок ідентифікації макрофінансових ризиків. <p>Практичні завдання:</p> <p>аналізування макрофінансового ризику з використанням індивідуальних методів оцінювання.</p> <p>Самостійна робота:</p> <p>аналіз та оцінювання ризику з використанням методів оцінки, опрацьованих на практичному занятті, за індивідуальним варіантом вихідних даних.</p>	<p>Практичне заняття 2 год СРС 3 год</p> <p>Практичне заняття 2 год СРС 3 год</p>	<p>Література для вивчення дисципліни [1-3, 6, 14-16]</p>	<p>Доповіді, презентації, тести, розв'язання задач</p>
за розкладом	<p>Тема 3. Геополітичний ризик у системі макрофінансового ризик-менеджменту</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та прояви геополітичного ризику. 2. Чинники, що обумовлюють політико-економічний ризик. 3. Визначення рейтингу країни. 4. Визначення доцільності страхування політичного ризику. 5. Рейтингування регіонів: аналіз операційного та інституційного середовища, фінансового стану, чинників заборгованості, якості управління. 	<p>Лекція 2 год</p>	<p>Література для вивчення дисципліни [1-4, 6, 10, 14-16]</p>	<p>Питання для самоконтролю</p>
за розкладом	<p>Тема 3. Геополітичний ризик у системі макрофінансового ризик-менеджменту</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття політико-економічного та міжнародного ризику. 2. Рейтинг економічного ризику країни. Трансляційний ризик. 3. Формування рейтингу політичного ризику. 4. Проблеми, що існують при визначенні ризику країни та регіонів. <p>Практичні завдання:</p> <p>визначення чинників, що призводять до політико-економічного ризику.</p> <p>Самостійна робота:</p> <p>дослідження методів управління ризиком країни; характеристика методики BERI для оцінки ризику країни; ознайомлення із сутністю методики Швейцарської банківської корпорації.</p>	<p>Практичне заняття 2 год СРС 2 год</p>	<p>Література для вивчення дисципліни [1-4, 6, 10, 14-16]</p>	<p>Доповіді, презентації, тести, розв'язання ситуаційних завдань</p>

за розкладом	<p>Тема 4. Управління бюджетним ризиком</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття ризиків у сфері державних фінансів. 2. Бюджетна безпека держави та наслідки бюджетних ризиків. 3. Характеристика ризиків у сфері публічних фінансів. Ризики проектів публічно-приватного партнерства. 4. Методи, показники та алгоритм оцінювання бюджетних ризиків. 5. Сутність та мета бюджетного ризик-менеджменту. 	Лекція 2 год	Література для вивчення дисципліни [1-4, 6, 7, 11-16]	Питання для самоконтролю
за розкладом	<p>Тема 4. Управління бюджетним ризиком</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та передумови виникнення фіскальних ризиків для функціонування державних підприємств. 2. Види фіскальних ризиків. 3. Фактори ризику у забезпеченні бюджетних доходів. 4. Ризики, що виникають на різних стадіях бюджетного процесу та механізм їх регулювання. <p>Практичні завдання: аналізування індикаторів бюджетної безпеки.</p> <p>Самостійна робота: дослідження необхідності оцінки ризику при виконанні бюджетних програм.</p>	Семінарське заняття 2 год Самостійна робота 3 год	Література для вивчення дисципліни [1-4, 6, 7, 11-16]	Доповіді, презентації, тести, розв'язання ситуаційних завдань
за розкладом	<p>Тема 5. Управління кредитним ризиком</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та види кредитного ризику. 2. Причини виникнення та наслідки кредитного ризику. 3. Аналіз кредитоспроможності позичальника. Скорінг. 4. Кредитний рейтинг. Рейтингові агентства. Міграція рейтингу. 5. Страхування в системі управління кредитними ризиками. 6. Управління фінансовими ризиками на іпотечному ринку. 	Лекція 2 год	Література для вивчення дисципліни [1-5, 7, 9, 11-16]	Питання для самоконтролю

за розкладом	<p>Тема 5. Управління кредитним ризиком Питання для обговорення: 1. Поняття “кредитний ризик” і чинники його виникнення 2. Ознаки ризикованої діяльності банків в Україні. 3. Основні принципи управління ризиками ліквідності, процентних ставок та кредитного ризику фінансових установ. 4. Оцінка та управління кредитним ризиком нефінансовими корпораціями. Практичні завдання: аналізування кредитоспроможності позичальника-юридичної особи. Самостійна робота: ознайомлення з вимогами Базельського комітету до управління кредитними банківськими ризиками; дослідження практики використання кредитних деривативів в управлінні кредитним ризиком.</p> <p>Тема 5. Управління кредитним ризиком Питання для обговорення: 1. Фінансові ризики іпотечного кредитування як специфічна загроза в іпотечних операціях. 2. Ризики комерційного банку при іпотечному кредитуванні. 3. Ризики позичальника іпотечного кредиту. 4. Ризики, пов’язані з предметом застави. 5. Методичні підходи щодо управління фінансовими ризиками іпотечного кредитування. 6. Страхування в системі управління іпотечними ризиками. Практичні завдання: розгляд кейсу на визначення ризиків іпотечного кредитування. Самостійна робота: дослідження тенденцій на ринку іпотечного кредитування та ризиків, що вплинули на їх зміну.</p>	<p>Практичне заняття 2 год СРС 3 год</p> <p>Семінарське заняття 2 год СРС 3 год</p>	<p>Література для вивчення дисципліни [1-5, 7, 9, 11-16]</p>	<p>Доповіді, презентації, тести, розв’язання задач та ситуаційних завдань</p>
за розкладом	<p>Тема 6. Управління валютним та процентним ризиком 1. Сутність валютного ризику, характеристика чинників його виникнення. 2. Класифікація валютних ризиків. 3. Методи управління валютним ризиком. Порядок розрахунку показника VaR. 4. Хеджування валютного ризику за допомогою валютних ф’ючерсів. 5. Валютні опціони як інструменти хеджування ризиків. 6. Сутність та детермінанти процентного ризику (ризик процентної ставки). 7. Основні методи управління процентним ризиком. 8. Інструменти хеджування процентного ризику.</p>	<p>Лекція 2 год</p>	<p>Література для вивчення дисципліни [1-5, 7, 9, 11-16]</p>	<p>Питання для самоконтролю</p>

за розкладом	<p>Тема 7. Ризики в інвестиційній діяльності держави</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інвестиційний клімат та інвестиційний рейтинг: вплив на інвестиційну безпеку держави. 2. Поняття інвестиційного ризику та страхування інвестиційних ризиків. 3. Ризик залучення інвестицій в інноваційну діяльність. Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року. 4. Інвестиційна привабливість та ризики інвестування у галузі національної економіки. <p>Практичні завдання:</p> <p>аналізування складових інвестиційного потенціалу національної економіки на основі статистичних даних.</p> <p>Самостійна робота:</p> <p>дослідження існуючих методик оцінювання та прогнозування інвестиційної привабливості економіки країни, регіонів, галузей та суб'єктів господарювання.</p> <p>Тема 7. Ризики в інвестиційній діяльності держави</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інвестиційні ризики мікроекономічного рівня та їх наслідки. 2. Ризикованість інвестиційних проєктів. Чинники, що генерують проєктні ризики. 3. Методичний інструментарій врахування фактору ризику при ухваленні управлінських проєктних рішень. Кількісний та якісний аналіз ризику. 4. Механізми нейтралізації проєктних ризиків. 5. Стратегічне управління проєктними ризиками: сутність, принципи, етапи. <p>Практичні завдання:</p> <p>розв'язання задач на визначення рівня ризикованості інвестиційного проєкту з використанням статистичних методів, на основі результатів аналізу безбитковості, аналізу чутливості, аналізу сценаріїв розвитку подій.</p> <p>Самостійна робота:</p> <p>аналіз та оцінювання ризику інвестиційного проєкту з використанням методів оцінки, опрацьованих на практичному занятті, за індивідуальним варіантом вихідних даних;</p> <p>ознайомлення з часовою структурою процентних ставок як форми урахування ризику, біржовими стратегіями оптимізації ризиків, біржовим регулюванням ризиків неліквідності контрактів, процесом вибору біржових інструментів хеджування ризиків, роллю ф'ючерсів та опціонів у зменшенні фінансових ризиків.</p>	<p>Семінарське заняття 2 год СРС 3 год</p> <p>Практичне заняття 2 год СРС 3 год</p>	<p>Література для вивчення дисципліни [1-5, 7-9, 11-16]</p>	<p>Доповіді, презентації, тести, розв'язання задач</p>
	за розкладом	<p>Тема 8. Управління ринковим ризиком</p> <p>Лекція 8.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ціни та індекси цін фінансових інструментів як об'єкти впливу ринкового ризику. 2. Показники оцінки ринкового ризику для пайових і боргових фінансових інструментів. 3. Портфельний підхід до управління ринковим ризиком. 4. Хеджування ринкового ризику. 	<p>Лекція 2 год</p>	<p>Література для вивчення дисципліни [2, 5-7, 9, 11-14]</p>

за розкладом	<p>Тема 8. Управління ринковим ризиком</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та складові ринкового ризику. 2. Види ринкового ризику. 3. Двосторонній ринковий курс. Спред. 4. Характеристика показників оцінки ринкового ризику. <p>Практичні завдання: визначення ринкового ризику портфеля цінних паперів.</p> <p>Самостійна робота: визначення факторів, що визначають ціни на акції, та сутності теорії Доу і технічного аналізу.</p>	<p>Практичне заняття 2 год</p> <p>Самостійна робота 3 год</p>	<p>Література для вивчення дисципліни [2, 5-7, 9, 11-14]</p>	<p>Доповіді, презентації, тести, розв'язання задач</p>
	<p>Індивідуальне завдання</p>	<p>Самостійна робота 15 год</p>	<p>Основна та додаткова література, інтернет-ресурси</p>	<p>розв'язання завдань за індивідуальним варіантом вихідних даних</p>

*термін виконання - за розкладом